

แผนพัฒนาการเกษตรตำบลมะค่า
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙

จัดทำโดย

นายยุทธพร ฝนทั้ง
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

สำนักงานเกษตรอำเภอกันทรวิชัย
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของตำบล มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบลมะค่าอาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาการเกษตรฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในตำบลทุกได้ใจดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

ยุทธพร ฝนทั้ง
เลขานุการศูนย์บริการฯ ตำบลมะค่า
สำนักงานเกษตรอำเภอกันทรวิชัย
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

สารบัญ

บทที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้งและอาณาเขต	
- จำนวนประชากร	๑
- การครอบครองที่ดิน	๒
- สภาพภูมิอากาศ	๒
ปริมาณน้ำฝน	๘-๙
ข้อมูลชุดดิน	๑๑-๑๓
สาธารณูปโภค	๑๔
แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๔-๑๕
การปลูกพืช	๑๖-๑๘
การเลี้ยงสัตว์	๑๙-๒๑
ระบบการผลิต	๒๒-๒๓
เทคโนโลยีการเกษตร	๒๔
แหล่งท่องเที่ยว	๒๕
ข้อมูลเศรษฐกิจ	๒๕
รายได้ครัวเรือน	๒๖
เป้าหมายกิจกรรมการเกษตร	๒๖-๓๐
สาธารณสุข	๓๑
การศึกษา	๓๑
ประเพณีวัฒนธรรม	๓๒

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลกุด้ไต้जू

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่	34
ศักยภาพในพื้นที่	34
สินค้าท้องถิ่น	35
สินค้าเกษตรที่สำคัญ	35
เทคโนโลยีการผลิต	36
การตลาด	37
ปัญหา/การแก้ไข	38-40
SWOT	41-42

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลกุด้ไต้जू

๓.๑ พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตร	๔๓
-----------------------------	----

สารบัญ(ต่อ)

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร / กลุ่ม / องค์กร	๔๔
๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๔๕
๓.๔ การแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์	๔๕
๓.๕ โครงการฯ	๔๖-๔๗

บทที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไป

2.1 ข้อมูลกายภาพ

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ห่างจากอำเภอกันทรวิชัยประมาณ 9 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดมหาสารคามประมาณ 25 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 33.38 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 21,433 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

- ◆ ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
- ◆ ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
- ◆ ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลโคกสะอาด และตำบลหนองชัยพัฒนา อำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์
- ◆ ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลขามเฒ่าพัฒนาและตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

จำนวนประชากรและครัวเรือน

ตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและครัวเรือน

หมู่ ที่	บ้าน	ประชากร		รวม	จำนวนครัวเรือน		หมายเหตุ
		ชาย	หญิง		ครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	
1	มะค่า	372	376	748	229	158	
2	มะค่า	207	233	440	128	105	
3	มะค่าเหนือ	187	197	384	112	79	
4	มะค่าบูรพา	222	249	467	139	108	
5	ไผ่	179	201	380	112	83	
6	กุดเวียน	102	98	200	51	32	
7	น้ำเที่ยง	110	111	221	60	41	
8	ป่ายางห่าง	124	132	256	74	45	
9	โนนตาล	234	260	494	127	104	
10	ไคร่นุ่น	139	160	299	83	58	
11	หนองหญ้าม้า	83	83	167	45	24	
12	โจงใหญ่	195	183	378	71	61	
13	เปลือยน้ำ	220	225	445	113	96	
14	โนนทัน	77	68	146	43	31	
15	ไคร่นุ่น	77	72	149	45	35	
	รวม	2528	2646	5174	1432	1060	รวม

พื้นที่และสภาพการถือครอง

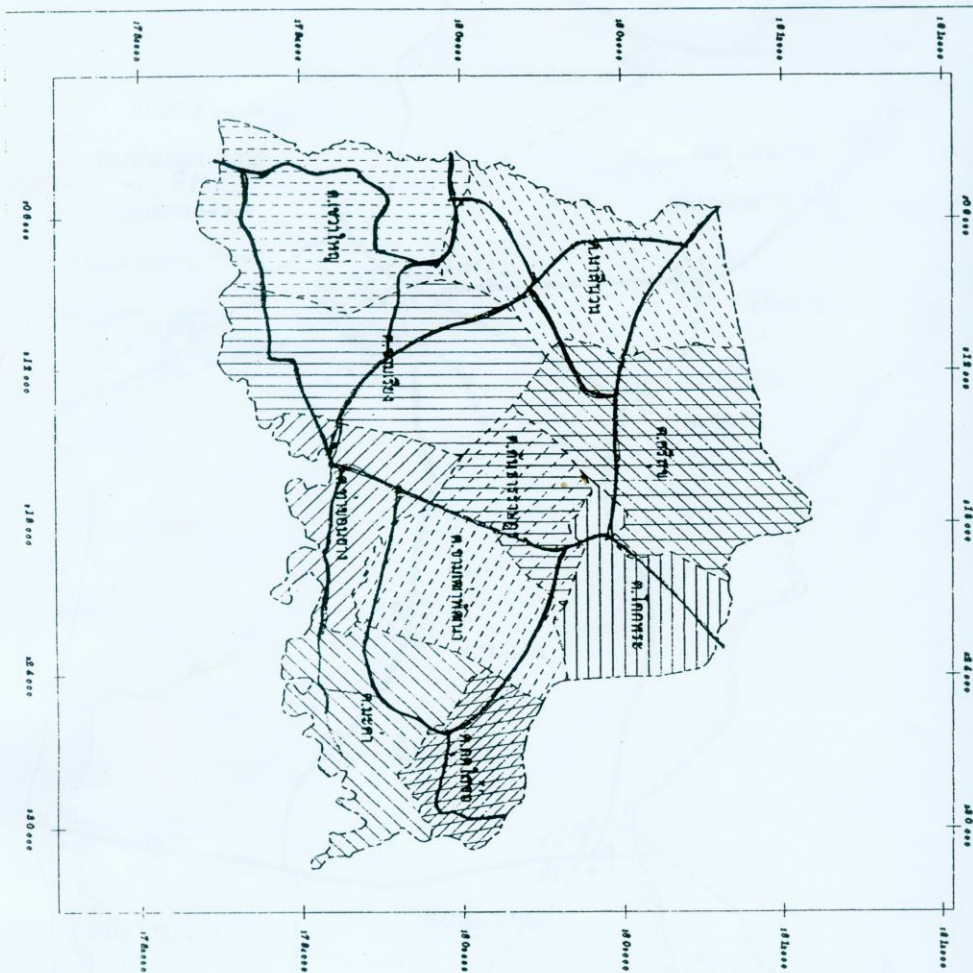
พื้นที่ตำบลมะค่า ส่วนใหญ่เป็นที่นา รองลงมาปลูกพืชไร่และทำสวน สภาพการถือครองในที่ดิน ส่วนใหญ่จะเป็น โฉนด น.ส. 3 ก และ สปก.

ตารางที่ 2 แสดงลักษณะการใช้ประโยชน์จากที่ดิน

หมู่ ที่	บ้าน	การใช้ประโยชน์ที่ดิน (ไร่)					รวม
		นาข้าว	พืชไร่	ทำสวน	ที่อยู่อาศัย	พื้นที่อื่นๆ	
1	มะค่า	2034	28	12	185	427	2686
2	มะค่า	1881	20	43	43	405	2392
3	มะค่าเหนือ	1225	5	56	52	271	1609
4	มะค่าบูรพา	1933	104	6	165	491	2699
5	ไผ่	1454	-	-	59	39	1552
6	กุศเวียน	219	-	-	39	193	451
7	น้ำเที่ยง	1392	-	-	35	191	1618
8	ป่ายางห่าง	534	-	-	29	341	904
9	โนนตาล	1660	-	-	56	170	1886
10	ไคร่นุ่น	1863	-	-	51	72	1986
11	หนองหญ้าม้า	383	-	-	34	124	541
12	โจงใหญ่	477	-	-	38	42	557
13	เปลือยน้ำ	2084	-	-	64	66	2214
14	โนนทัน	482	-	-	44	7	533
15	ไคร่นุ่น	496	-	-	37	92	625
รวม		18117	157	117	931	659	19981

ที่มา : การสำรวจข้อมูลของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมะค่า (2454)

แผนที่ขอบเขตการปกครอง อำเภอ กิ่งหวด สังกัด จังหวัด มหาสารคาม หน้าที่ 1

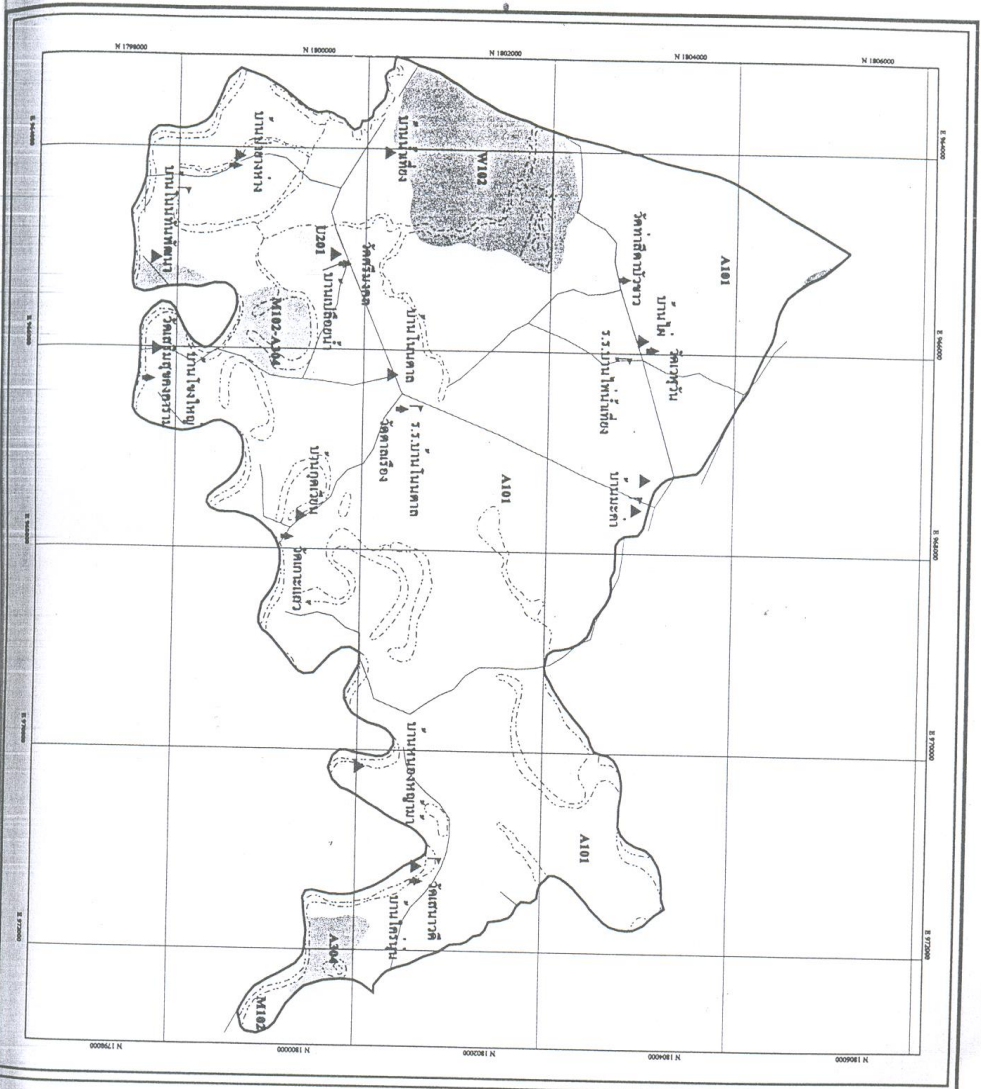
กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- สัญลักษณ์
- ☐ พื้นที่ของเทศบาล
  - ☐ พื้นที่ของเขตตำบล
  - ☐ พื้นที่ของอำเภอ

แหล่งข้อมูล สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กรมแผนที่ทหาร
ศูนย์ข้อมูล กรมส่งเสริมการเกษตร

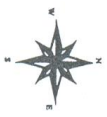

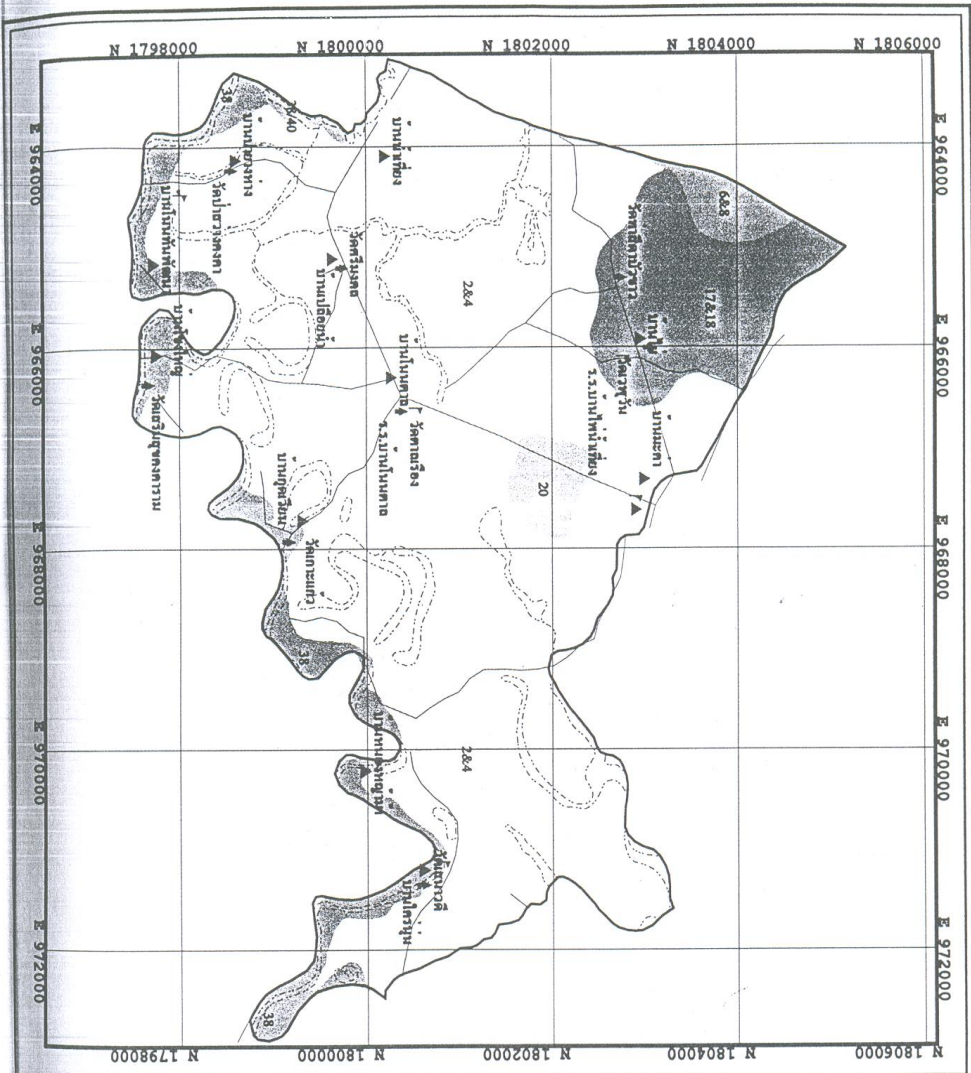
**แผนที่สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน
คณะศา อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม**

สัญลักษณ์และคำอธิบาย	พื้นที่(ไร่)
W102 หนองน้ำ	1,705
A101 ไม้เต็ง	19,971
A304 ไม้สักปะหะตั้ง	20
W101 ไม้พุ่ม หรือทุ่งหญ้าเต็งไม้พุ่ม	407
M102 ไร่พุ่ม หรือทุ่งหญ้าเต็งไม้พุ่ม-ชุดเต็งไม้เต็ง	76
M102-A304 ไร่พุ่ม หรือทุ่งหญ้าเต็งไม้พุ่ม-ชุดเต็งไม้เต็ง	519
A304 ชุดเต็งไม้เต็ง	243
U201 ทุ่งนาบนพื้นที่ราบ	729
รวมทั้งทั้งหมด 23,670 ไร่	

- ถนน
- ทางน้ำ
- หมู่บ้าน
- โรงเรียน
- วัด

โครงการพัฒนาระบบชลประทานและระบบระบายน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าจีน
 กรมชลประทาน
 กรมโยธาธิการและผังเมือง
 กรมการขนส่งทางบก
 กรมการพลังงานไฟฟ้า
 กรมการไฟฟ้า
 กรมการขนส่งทางอากาศ
 กรมการขนส่งทางน้ำ
 กรมการขนส่งทางราง
 กรมการขนส่งทางบก
 กรมการขนส่งทางอากาศ
 กรมการขนส่งทางน้ำ
 กรมการขนส่งทางราง

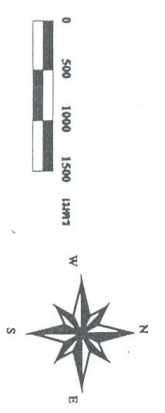

แผนที่กลุ่มหุตุคิน

คณะศา อ.กันทรวิชัย อ.มหาสารคาม

สัญลักษณ์และคำอธิบาย	พื้นที่(ไร่)
17418	2,183
284	18,716
20	422
38	1,898
38/40	93
648	356

รวมทั้งทั้งหมด 23,670 ไร่

- ถนน
- ▲ ท่งน้ำ
- ▲ ห้วยน้ำ
- ▲ ไร่ร้าง
- ▲ ไร่

ข้อมูลเกี่ยวกับแผนที่และข้อมูลภูมิสารสนเทศอื่น ๆ โปรดอ่านบทแนะนำของระบบ ระบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) และระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ของกรมที่ดิน
 หน่วยงานที่รับผิดชอบ: กรมที่ดิน
 Copyright: Land Information of Land Department

สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลมะค่า ส่วนใหญ่เป็นที่ราบซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางและบริเวณด้านตะวันออกของตำบล และมีบริเวณพื้นที่ราบสลับกับที่ดอนเล็กน้อย โดยอยู่ทางตอนบนหรือด้านทิศเหนือของตำบล ลักษณะของตำบลมีรูปร่างกว้างแบนจากทางทิศเหนือไปทางทิศใต้ มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำชี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีบึงหนองน้ำตามธรรมชาติอีกหลายแห่งกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลมะค่า

ทรัพยากรดินตำบลมะค่า จะแบ่งการใช้ทรัพยากรดินออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. เขตที่ราบลุ่มลำน้ำชี ทางตอนใต้จะมีสภาพเป็นดินเหนียว หรือดินร่วนปนทรายชนิด ๆ ใช้ในการเพาะปลูกข้าวและเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบล

2. เขตตอนเหนือของตำบลเป็นเนินสูง ทางตอนเหนือมีสภาพเป็นดินทรายหรือร่วนปนทราย ใช้ในการทำไร่มันสำล้ง ไร่อ้อย

ทรัพยากรน้ำ มีแม่น้ำหลายสายหลักในการเพาะปลูกและการดำรงชีพของประชาชน คือ ลำน้ำชี อยู่ทางตอนใต้ของตำบล

อุณหภูมิ

ตารางแสดงอุณหภูมิเฉลี่ย 3 ปี (พ.ศ. 2560 – 2562)

หน่วย : องศา C

ปี \ เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2557	18.5	18.9	22.7	25.6	25.3	26.1	25.4	25.8	24.8	24.8	20	19.4
2558	20.3	20.8	23.2	26.4	25.9	25.8	25.8	25.7	25.3	24.7	19.5	18.7
2559	17.3	20.7	23.7	25.7	26	26.5	26.2	-	-	-	-	-

ตารางที่ 3 แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง		การใช้ประโยชน์		หมายเหตุ
		บ้าน	หมู่ที่	ประเภทการใช้	พื้นที่ (ไร่)	
1	กุดเดียวไก่อ	เปลือยน้ำ	13	เพื่อการเกษตร	48.3	
2	โจงใหญ่	โจงใหญ่	12	เพื่อการเกษตร	4	
3	โจงวังขอนแก่น	โจงใหญ่	12	เพื่อการเกษตร	4	
4	ซุงมุงค้ำ	โคร์นุ่น	10	เพื่อการเกษตร	68	
5	โจงซังโก	โคร์นุ่น	10	เพื่อการเกษตร	14	
6	หนองสิม	ไผ่	5	เพื่อการเกษตร	12	
7	หนองแปน	มะค่า	2	เพื่อการเกษตร	17.3	
8	หนองเบ็น	มะค่า	1	เพื่อการเกษตร	127	
9	หนองอีป่าบ	โนนตาล	9	เพื่อการเกษตร	1.3	
10	หนองสิม	มะค่า	3	เพื่อการเกษตร	8.2	
11	หนองผักตบ	มะค่า	1	เพื่อการเกษตร	4.3	
12	กุดโดน	มะค่า	2	เพื่อการเกษตร	110	
13	หนองผ่าชัน	โนนตาล	9	เพื่อการเกษตร	3	
14	หนองเค้น	น้ำเที่ยง	7	เพื่อการเกษตร	52	

ตาราง แสดงการกระจายตัวของน้ำฝนในรอบ 10 ปี (2547-2556)

ปี พ.ศ.	ฝนเริ่มตกเดือน	ฝนตกชุกเดือน	ฝนทิ้งช่วง	โดยสรุป
2547	มี.ค.	ต.ค.	ก.ค.	ฝนตกปานกลาง
2548	ก.พ.	ส.ค.	ก.ค.	ฝนตกน้อย
2549	มี.ค.	ส.ค.	ก.ค.	ฝนตกน้อย
2550	มี.ค.	ก.ย.	-	ฝนตกน้อย
2551	ก.พ.	ส.ค.	-	ฝนตกมาก
2552	เม.ย.	มิ.ย.	-	ฝนตกมาก
2553	มี.ค.	ก.ย.	ก.ค.	ฝนตกมาก
2554	ก.พ.	ส.ค.	ก.ค.	ฝนตกน้อย
2555	เม.ย.	-	มิ.ย.-ก.ค.	ฝนตกปานกลาง
2556	เม.ย.	-	มิ.ย.	ฝนตกปานกลาง

ปริมาณน้ำฝน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
สถิติน้ำฝนในรอบ 10 ปี (2552 – 2561)

ปี/ เดือน	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ม.ค.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	70.2
ก.พ.	18	6.3	0	25.7	0	0	0	0	0	0
มี.ค.	22.5	10.5	34.3	18.7	40.5	20.5	20.2	0	0	0
เม.ย.	112	130.7	121.9	176.3	76.6	0	222.0	86	45.4	105.8
พ.ค.	120.6	134.3	211.3	164.4	240.6	227.5	145.9	346.6	55.7	311.8
มิ.ย.	60.4	71.7	130.6	282.3	90.2	101.8	166.8	191.4	60.4	97.2
ก.ค.	52.2	57	111.1	223.27	166.1	271.8	257.8	257.6	90.7	30.6
ส.ค.	179	216	59.9	328.3	204.5	354.4	187	151.5	387.6	113.7
ก.ย.	121	135	241	155	206	333.4	186.3	487.1	151.6	241.9
ต.ค.	45.1	33.7	64.3	57	209.9	105.9	110.8	25.1	115.8	20.3
พ.ย.	38.2	0	28.4	0	0	0	110.5	0	0	0
ธ.ค.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม	768.8	795.5	1003	1430.97	1234.4	1143.5	1407.3	1545.3	907.2	921.3
เฉลี่ย	64.06	66.29	83.58	127.45	102.87	95.29	117.27	128.77	75.6	76.77

การคมนาคมระหว่างอำเภอกันทรวิชัยถึงตำบลมะค่า มีระยะทางประมาณ 9 กิโลเมตร
(แนวทางการทางภาพสินธุ์) มีเส้นทางคมนาคมติดต่อระหว่างหมู่บ้าน ตำบล ดังนี้

- ถนนลาดยางเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน จำนวน 6 สาย
- ถนนลูกรังเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน จำนวน 14 สาย
- ถนนลูกรังภายในหมู่บ้าน จำนวน 15 หมู่บ้าน
- ถนนลาดยางและคอนกรีตในหมู่บ้าน จำนวน 11 สาย

กลุ่มชุดดินความเหมาะสมของดินและคุณภาพของดิน

ชุดดินที่พบในตำบลมะค่า มีอยู่ 6 ชุดดิน คือ กลุ่มดินชุด 17/18, 2/4, 20, 38, 40, 6/8

ตารางที่ 5 แสดงเนื้อดินความเหมาะสม / คุณภาพ / การใช้ประโยชน์ของ ดิน

เนื้อดิน	กลุ่ม ชุดดิน	บริเวณที่พบ	ความเหมาะสม	การใช้ ประโยชน์ใน ปัจจุบัน
ลักษณะเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน ส่วนดินชั้นล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนเหนียวสีน้ำตาลอ่อนถึงเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปนเหลือง บางพื้นที่จะพบศิลาแลงอ่อนหรือก้อนเหล็กและแมงกานีสสะสมกัน ในดินชั้นล่างนี้ปฏิกิริยาดินเป็นกรดแก่ถึงเป็นกรดมาก ค่าความเป็นกรดเป็นด่างอยู่ระหว่าง 4.5 – 5.5 เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ	17/18	หมู่ 5, 7	เหมาะแก่การทำนา	ทำนา, ไม้ผล
ลักษณะของกลุ่มชุดดินเป็นดินเหนียว ดินบนสีเทาหรือเทาเข้ม ส่วนดินชั้นล่างสีเทาและมีจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองและสีแดง จะพบชั้นดินเหนียวสีเทาที่มีจุดประสีเหลืองฟางข้าวหรือสีเหลืองของจาโรไซต์ ในระดับความลึกระหว่าง 100-150 ซม. จากผิวดินบน อยู่เหนือชั้นดินเลนซึ่งเป็นตะกอนมีสีเทาปนเขียวปฏิกิริยาของดินเหลือ ชั้นเลนที่กล่าวจะเป็นกรดแก่ถึงแก่มาก ความเป็นกรดเป็นด่างอยู่ระหว่าง 4.5-5.5 ความอุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับปานกลาง	2/4	ทุกหมู่บ้าน ยกเว้น หมู่ 5,7	เหมาะแก่การทำนา	ทำนา

เนื้อดิน	กลุ่ม ชุดดิน	บริเวณที่พบ	ความเหมาะสม	การใช้ ประโยชน์ใน ปัจจุบัน
ลักษณะของกลุ่มชุดดิน เป็นดินลึกเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือทรายร่วน ส่วนดินชั้นล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนปนดินเหนียวสีน้ำตาลอ่อนหรือสีเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง อาจพบก้อนปูนปะปนอยู่ด้วย และมีเกลือโซเดียมสะสมอยู่สูงถึงสูงมาก ในช่วงฤดูแล้งจะพบคราบเกลือ ปรากฏให้เห็นเป็นข่อม ๆ บนผิวดิน ปฏิกริยาของดินชั้นบนเป็นกรดแก่ถึงเป็นกรดปานกลาง ค่าของความเป็นกรดเป็นค่าอยู่ระหว่าง 5.0-6.0 ส่วนดินชั้นล่างเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นค่าปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นค่าอยู่ระหว่าง 6.5-8.0 ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ	20	หมู่ 1	เหมาะแก่การทำนา	ทำนา
ลักษณะของกลุ่มชุดดิน เป็นดินเหนียว ดินบนมีสีเทา ดินล่างมีสีน้ำตาลปนเทาหรือสีเทา มีจุดประสีน้ำตาลหรือสีเหลืองและสีแดงตลอดชั้นดิน บางแห่งมีสีลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีพวกเหล็กและแมงกานีสปะปนอยู่ด้วย เป็นดินลึกมา ปฏิกริยาของดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ ค่าความเป็นกรดเป็นค่าอยู่ระหว่าง 4.5-5.5 มีความอุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับต่ำถึงค่อนข้างต่ำ	6/8	หมู่ 5	เหมาะแก่การทำนา	ทำนา
ดินร่วนปนทรายละเอียดมีลักษณะทับถมเป็นชั้น ๆ เป็นดินสีน้ำตาลอ่อนปนเทา	38	หมู่ 12,14, 8, 10, 15	เหมาะแก่การปลูกพืชผักไม้ผล	ใช้ทำนา ปลูกพืชผัก ไม้ผลบางส่วน

สาธารณูปโภค

ประปา ตำบลมะค่ามีน้ำประปาใช้ครบทุกหมู่บ้านแล้ว เหลือเพียงเป็นหลังคาเรือนเท่านั้นที่ยังไม่ได้ใช้น้ำประปา

ประปาหมู่บ้าน จำนวน 11 แห่ง คือ

- มะค่า หมู่ 1
- มะค่า หมู่ 2
- มะค่า หมู่ 3
- มะค่า หมู่ 4
- มะค่า หมู่ 2 (กรมอนามัย ประปาขนาดใหญ่ใช้ร่วมกับบ้านไผ่, น้ำเที่ยง)
- โนนตาล หมู่ 9 (ประปาขนาดกลาง)
- เปลือยน้ำ หมู่ 13
- กุดเวียน, หนองหญ้าม้า
- ป่ายางห่าง หมู่ 8
- โขงใหญ่ หมู่ 12
- ไคร่นุ่น หมู่ 10

แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

1. ลำห้วย ลำน้ำ

- ลำชี ไหลผ่านหมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน ได้แก่ โนนทัน, ป่ายางห่าง, โขงใหญ่, กุดเวียน, หนองหญ้าม้า, ไคร่นุ่น หมู่ 15, ไคร่นุ่น หมู่ 10 เป็นระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร

- ลำห้วยกุดกว้าง บ้านโนนตาล ประมาณ 3.5 กิโลเมตร
- ลำห้วยชีดัด บ้านโขงใหญ่ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร
- ลำห้วยกุดโดน บ้านหนองหญ้าม้า หมู่ 11 ประมาณ 2 กิโลเมตร
- ลำห้วยกุดเคือยกี้ หมู่ 13 ประมาณ 2 กิโลเมตร

2. หนอง บึง

- กุดไคร่นุ่น หมู่ 10, หนองหญ้าม้า หมู่ 11, หนองแปน หมู่ 2, หนองเบน หมู่ 2, กุดโดน หมู่ 11, กุดเวียน หมู่ 6, หนองเดิน หมู่ 7, หนองผักตบ หมู่ 1, กุดเลิงเปลือย หมู่ 4, หนองหวาย หมู่ 8, กุดอ้อ หมู่ 11, กุดเคือยกี้ หมู่ 13, กุดไส้จ้อ หมู่ 10

3. แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ฝาย จำนวน 5 แห่ง คือ

- ฝายกุดกว้าง บ้านเปลือยน้ำ
- ฝายเลิงเปลือย หมู่ 4
- ฝายกุดเวียน หมู่ 6
- ฝายหนองเบน หมู่ 2
- ฝายหนองบัว หมู่ 4

บ่อโยก จำนวน 7 แห่ง

บ่อน้ำตื้น จำนวน 2 แห่ง

ไฟฟ้า

มีการใช้ไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน และมีประชากรที่ใช้ไฟฟ้าจำนวน 1,009 ครัวเรือน เหลือเพียงบางครัวเรือนเท่านั้นที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ แต่เกษตรกรมีความต้องการนำไฟฟ้าไปใช้ในการเกษตรและไฟฟ้าสว่างรอบ ๆ บ้านมากขึ้น

โทรศัพท์

มีตู้โทรศัพท์สาธารณะประจำหมู่บ้าน จำนวน 21 ตู้

มีหอกระจายข่าว 15 แห่ง

โรงเรียน

มีโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 7 แห่ง, โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 9 โรงเรียน

ภัยธรรมชาติ

ฝนแล้ง ในปีใดที่ฝนทิ้งช่วงในฤดูฝนจะทำให้เกิดการแห้งแล้งในทุกหมู่บ้านกระทบต่อการทำนาถึงกับเสียหายบางปีในทุกหมู่บ้าน

น้ำท่วม ถ้ามีฝนตกติดต่อกันเป็นเวลาหลายวันจะทำให้ น้ำหลากแม่น้ำชี คลองส่งน้ำชลประทาน และทำให้ข้าวที่ปักดำไว้เสียหายทุกหมู่บ้าน

2.2 ข้อมูลชีวภาพ

การปลูกพืช

ก. ฤดูฝน

เกษตรกรจะทำนาโดยการหว่านข้าวแห้ง ใช้พันธุ์หอมมะลิ 105 และพันธุ์ กข6 เป็นหลัก ส่วนเกษตรกรที่มีพื้นที่สวนหลังบ้านจะปลูกพืชผัก ข้าวโพดฝักสด ถั่วฝักยาว ถั่วฝักยาวเพื่อการบริโภคในครัวเรือน

ข. ฤดูแล้ง

ตำบลมะค่า มีพื้นที่ใช้น้ำจากโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จึงมีการปลูกข้าวนาปรังหลังฤดูการทำนาปี ซึ่งมีพื้นที่ปลูกประมาณ 6,500 ไร่

ค. กิจกรรมที่ทำทุกฤดู

ได้แก่ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การเพาะเห็ดฟาง ปลูกเลี้ยงสัตว์และไม่ผล ไม้โตเร็ว

ตารางที่ 6 แสดงการปลูกข้าวนาปีและปริมาณผลผลิต

ที่	เรือนที่ปลูก	ข้าวเจ้า	ข้าวเหนียว	รวมทั้งสิ้น	ข้าวเจ้า	ข้าวเหนียว
1	136	1,451	852	2,303	480	480
2	84	1,299	732	2,031	495	500
3	73	916	646	1,562	470	480
4	109	1,166	937	2,103	510	500
5	78	855	441	1,296	480	480
6	30	296	68	364	500	500
7	39	469	313	782	480	480
8	44	759	190	949	510	510
9	100	1,511	378	1,889	520	510
10	54	903	226	1,129	500	500
11	29	446	111	557	500	510
12	57	386	129	515	500	500
13	89	1,229	308	1,537	510	500
14	26	335	84	419	510	500
15	36	476	120	596	500	500
รวม	984	12,497	5,535	18,032	498	497

ที่มา : การจัดทำข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต. พ.ศ. 2561

ตารางที่ 7 แสดงการปลูกข้าวนาปรังและปริมาณผลผลิต

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือนที่ปลูก	จำนวนพื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย / ไร่ (ก.ก.)
1	45	659	920
2	50	849	950
3	27	412	900
4	62	952	950
5	32	307	860
6	25	238	900
7	27	379	900
8	38	543	950
9	83	1396	950
10	42	1020	940
11	30	494	940
12	41	395	860
13	71	1083	900
14	31	366	900
15	28	520	950
รวม	632	9563	918

ที่มา : การจัดทำข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต. พ.ศ. 2561

ตารางที่ 8 แสดงการปลูกพืชไร่ (มันสำปะหลัง)

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือนที่ปลูก	จำนวนพื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย / ไร่ (ก.ก.)
1	1	20	6200
2	3	19	3,000
3	2	7	3,100
4	12	92	3,200
รวม	18	172	3150

ที่มา : การจัดทำข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต. พ.ศ. 2561

ตารางที่ 9 แสดงการปลูกพืชผักและสมุนไพร

หมู่ที่	ชื่อ	จำนวนครัวเรือนที่ปลูก	จำนวนพื้นที่ปลูก (ไร่)
10	พริก	6	2
15	พริก	18	14
15	ข้าวโพด	11	34
รวม		35	50

ที่มา : การจัดทำข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต. พ.ศ. 2561

การเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ 11 แสดงการเลี้ยงประมงน้ำจืด

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือนที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ	
	ชาย	บริโภค
1	5	14
2	4	7
3	-	5
4	2	8
5	-	-
6	-	7
7	-	-
8	4	10
9	4	10
10	1	1
11	-	6
12	15	16
13	4	10
14	5	18
15	-	-
รวม	44	112

ที่มา : การจัดทำข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต. พ.ศ. 2561

ตารางที่ 12 แสดงการเลี้ยงสัตว์ (ต่อ)

หมู่ที่	สุกร		โคเนื้อ		โคนม		กระบือ	
	จำนวน คร่าวเรือน ที่เลี้ยง	จำนวน ตัว	จำนวน คร่าวเรือน ที่เลี้ยง	จำนวน ตัว	จำนวน คร่าวเรือน ที่เลี้ยง	จำนวน ตัว	จำนวน คร่าวเรือน ที่เลี้ยง	จำนวน ตัว
1	4	32	21	75	-	-	1	1
2	8	135	15	65	-	-	1	5
3	1	5	21	83	-	-	1	14
4	4	65	22	55	-	-	7	37
5	1	2	17	66	2	33	8	27
6	1	20	10	24	-	-	-	-
7	3	7	9	29	2	28	5	5
8	1	1	21	41	-	-	-	-
9	3	12	22	56	-	-	1	1
10	1	3	14	71	2	39	2	6
11	-	-	10	29	-	-	-	-
12	2	22	38	80	-	-	12	8
13	-	-	15	44	-	-	-	-
14	-	-	8	49	-	-	5	7
15	-	-	9	17	-	-	3	3
รวม	29	304	252	784	6	100	35	114

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอกันทรวิชัย

ตารางที่ 12 แสดงการเลี้ยงสัตว์ (ต่อ)

หมู่ที่	ไก่		เป็ด		จำนวน คริวเรือนที่เลี้ยง ใหม่
	จำนวน คริวเรือนที่ เลี้ยง	จำนวน ตัว	จำนวนคริวเรือน ที่เลี้ยง	จำนวน ตัว	
1	91	3,438	15	196	7
2	55	1,648	101	402	18
3	47	1,848	7	426	-
4	64	1,744	19	412	-
5	52	1,515	9	113	1
6	23	703	3	20	5
7	32	1,309	4	27	3
8	23	297	3	58	-
9	58	1,018	24	458	5
10	50	1,393	11	366	2
11	23	987	5	50	-
12	37	757	4	65	-
13	67	2,143	22	473	5
14	9	407	1	8	-
15	27	724	10	167	-
รวม	658	19,931	238	3,241	46

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอกันทรวิชัย

การใช้ที่ดิน

พื้นที่ตำบลมะค่า ส่วนใหญ่ใช้ในการทำนา ปลูกไม้ผล พืชไร่ และปลูกผักตามตารางที่ 6-14

ระบบการผลิต

ตารางที่ 14 แสดงระบบแสดงการผลิตพืช - สัตว์

ชนิดพืชการผลิต	วิธีการผลิต	ระยะเวลา	การใช้แรงงาน	หมายเหตุ
ข้าว	นาหว่านข้าวแห้ง, หว่านน้ำตม	มค.-ธค.	- แรงงานในครัวเรือน - จ้างแรงงาน	
พืชไร่	ปลูกเพื่อการค้า	กพ.-	- แรงงานในครัวเรือน - จ้างแรงงาน	
ไม้ผล	ปลูกเป็นสวน ปลูกตามหลังบ้านและหัวไร่ ปลายนานาเพื่อบริโภค	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	
พืชผัก	ปลูกเพื่อการค้าและบริโภค	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	
มันสำปะหลัง	ขกร่องปลูก สันร่อง	เม.ย.-ก.พ.	- จ้างแรงงานเป็น ส่วนใหญ่	
กระบือ	เลี้ยงเพื่อใช้งานและจำหน่ายโดย อาศัยหญ้าจากธรรมชาติ	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	
โค	เลี้ยงเพื่อจำหน่ายโดยอาศัยหญ้า ธรรมชาติ	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	
สุกร	เลี้ยงเพื่อผลิตลูกและขุนจำหน่าย โดยใช้รำผสมหัวอาหาร	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	
สัตว์ปีก	เลี้ยงเพื่อบริโภคและจำหน่ายใน ครัวเรือน	ตลอดปี	- แรงงานในครัวเรือน	

ปฏิทินกิจกรรมในการดูแล ปุ๋ยพืช และเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ 15 แสดงปฏิทินการดูแลปุ๋ยพืชและเลี้ยงสัตว์

กิจกรรม	ช่วงเวลา											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ทำนาปลูกข้าว					เตรียมดิน / ตกกล้า / ปักดำ / ใส่น้ำ						เก็บเกี่ยว	
2. พืชไร่					เตรียมดิน / ปลูก / ดูแลรักษาตลอดปี							
3. ไม้ผล					เตรียมดิน / ปลูก / ดูแลรักษาตลอดปี							
4. พืชผัก	ตามช่วงฤดูตลอดปี											
5. โค	ตลอดปี											
6. กระบือ	ตลอดปี											
7. สุกร	ตลอดปี											
8. ไก่	ตลอดปี											
9. เป็ด	ตลอดปี											
10. มันสำปะหลัง					เก็บเกี่ยว					เตรียมดินใส่น้ำ		

ข้อมูลการผลิต	ข้าว	ไม้ผล	พืชไร่	พืชผัก	โค กระบือ	สุกร	สัตว์ปีก	มัน สำปะหลัง
7. การเก็บเกี่ยว								
- ระยะเวลาเหมาะสม	/	/	/	/	/	/	/	/
8. การผลิต								
- จำหน่าย	/	/	/	/	/	/	/	/
- บริโภคเอง	/	/	/	/	-	-	/	-

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตำบลมะค่า ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

โดยทั่วไปประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา การทำสวน การทำไร่ และการทำพืชผัก เป็นต้น ส่วนอาชีพอื่นนอกจากภาคเกษตรกรรม ได้แก่ การรับจ้างทั่วไป, รับราชการและค้าขาย เป็นต้น

1. สำหรับการประกอบอาชีพของประชากร พอแยกได้ดังนี้

- คริวเรือนที่ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ จำนวน 616 คริวเรือน
- คริวเรือนที่ประกอบอาชีพเพียงอาชีพเดียว จำนวน 346 คริวเรือน
- คริวเรือนที่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 38 คริวเรือน
- คริวเรือนที่มีการเลี้ยงสัตว์ไว้ขาย จำนวน 241 คริวเรือน สัตว์เลี้ยง ได้แก่ โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่
- อาชีพหลักของประชาชน คือ การทำนา

2. หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า ยังไม่มีการประกอบธุรกิจประเภทโรงงานหรืออุตสาหกรรม จะมีก็แต่เป็นกลุ่มอาชีพที่รวมตัวกันของกลุ่มสตรีแม่บ้าน เพื่อดำเนินงานหารายได้ในรูปกลุ่ม เช่น กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านไคร่นุ่น, กลุ่มทอเสื่อกอกและทอผ้าบ้านน้ำเที่ยง, กลุ่มทรัพย์ทวีบ้านมะค่า, กลุ่มปลูกพืชผักบ้านไคร่นุ่น

จำนวนแรงงาน

แรงงานในภาคการเกษตรตำบลมะค่า จะเป็นแรงงานหัวหน้าครัวเรือนและแรงงานเกษตรกร/รับจ้าง เมื่อเกษตรกรว่างจากงาน แรงงานส่วนหนึ่งก็เดินทางไปทำงานต่างจังหวัด

รายได้ของครัวเรือน

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนครัวเรือนที่มีรายได้จากการประกอบอาชีพทุกประเภทรวมกันต่อปี

หมู่ที่	ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000- 19,999 บาท	20,000- 29,999 บาท	30,000- 49,999 บาท	50,000- 99,999 บาท	100,000- 499,999 บาท	ตั้งแต่ 500,000 บาท ขึ้นไป
1	39	51	61	11	9	15	-
2	22	42	13	6	11	14	-
3	17	35	7	5	16	5	-
4	18	46	20	17	9	6	-
5	13	50	11	8	8	14	-
6	1	20	22	-	-	-	-
7	12	40	1	2	1	-	-
8	13	35	8	3	1	-	-
9	2	4	5	21	72	8	3
10	12	29	11	6	5	5	-
11	11	22	2	1	2	-	-
12	18	42	7	-	1	-	-
13	2	4	5	21	67	1	4
14	8	15	1	-	-	-	-
15	8	17	6	6	-	-	-

ที่มา : การจัดทำข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต. พ.ศ. 2555

เป้าหมายของการทำกิจกรรมทางการเกษตร

เป้าหมายการทำการเกษตรของเกษตรกรในตำบลมะค่า มีลักษณะแตกต่างกัน ตามกิจกรรมดังนี้

1. ข้าวจะผลิตเพื่อใช้บริโภคเป็นหลักที่เหลือจากการบริโภคจะนำไปจำหน่าย
2. มันสำปะหลังผลิตเพื่อจำหน่ายทั้งในรูปหัวมันสดและมันเส้น
3. พืชผักผลิตเพื่อบริโภคที่เหลือจากการบริโภคจะนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมของครอบครัว
4. ไม้ผลผลิตเพื่อบริโภคที่เหลือจากการบริโภคจะนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมของครอบครัว
5. สัตว์ปีกผลิตเพื่อบริโภคและขายบางส่วน
6. สัตว์ใหญ่ผลิตเพื่อจำหน่าย

กล่าวโดยสรุปแล้ว เป้าหมายของการทำกิจกรรมทางการเกษตรส่วนใหญ่จะผลิตเพื่อการยังชีพและขายผลผลิตในบางส่วนที่คงเหลือเพื่อเป็นรายได้เสริมของครัวเรือน

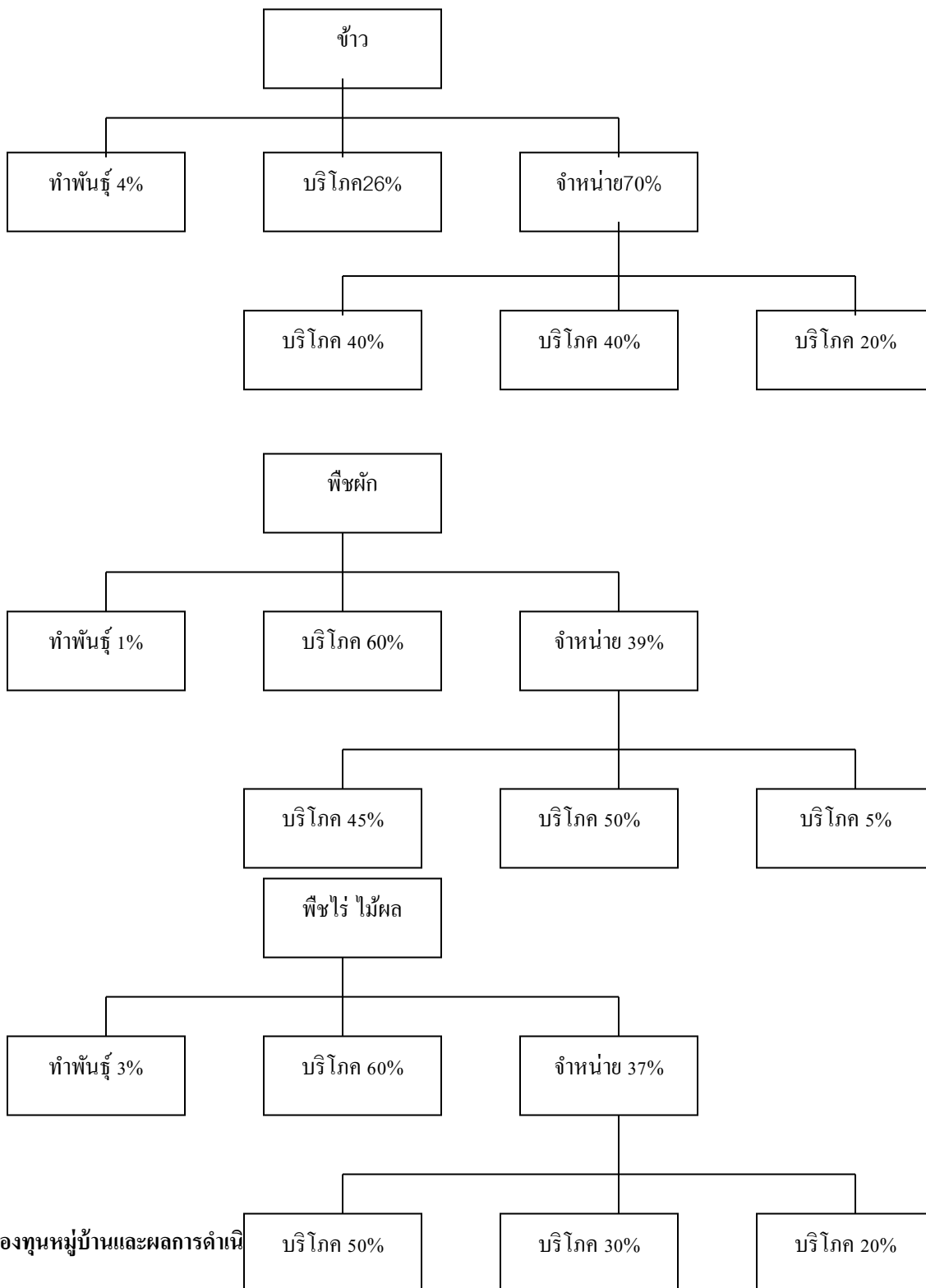
ตารางที่ 18 แสดงสัดส่วนใช้งานและเครื่องจักรกลการเกษตร

หมู่ที่	กระบือ (ตัว)	รถไถนา เดิน ตาม (คัน)	เครื่องนวดข้าว (เครื่อง)	รถแทรกเตอร์ ล้อยาง (คัน)	โรงสีข้าว	หมายเหตุ
1	1	20	-	2	1	
2	5	12	-	2	2	
3	14	9	-	-	2	
4	37	10	-	-	-	
5	27	13	-	1	1	
6	-	6	-	-	1	
7	5	4	-	1	-	
8	-	6	-	-	2	
9	1	16	-	2	2	
10	6	11	-	1	1	
11	-	5	-	-	-	
12	8	12	-	-	2	
13	-	21	-	2	1	
14	7	6	-	-	1	
15	3	7	-	1	1	
รวม	114	158	-	12	15	

การรวมกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในตำบล ดังนี้

1. กลุ่มแม่บ้านมะค่าทรัพย์ทวี บ้านมะค่า หมู่ 3
2. กลุ่มเกษตรกรกรทำนา ตำบลมะค่า หมู่ 3
3. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน 15 กลุ่ม
4. กลุ่มทอผ้าไคร่รุ่น, น้ำเที่ยง
5. กลุ่มปลูกเห็ด หมู่ 3, 6, 8
6. กลุ่มปลูกผัก หมู่ 15
7. กลุ่มสมุนไพรรไทย
8. กลุ่มอาสาสมัครรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน จำนวน 250 คน
9. กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน 2 รุ่น รวม 300 คน
10. กลุ่มเลี้ยงหมู หมู่ 1
11. กลุ่มเลี้ยงโค หมู่ 8
12. กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด ม.3
13. วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงจิ้งหรีดมะค่า ม.1

ข้อมูลด้านการเกษตร

ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลกองทุนต่าง ๆ ดังนี้

ที่	ชื่อกองทุน	สถานที่ตั้ง	สมาชิก	เงินกองทุน	ผลการดำเนินงาน
1	กองทุนหมู่บ้านละหนึ่ง ล้านบาท	15 หมู่บ้าน	-	15 ล้านบาท	ได้ให้สมาชิกกู้ยืม ร้อยละ 6 บาทต่อปี
2	กองทุนศูนย์ส่งเสริมและ ผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน	ม.3	40	120,000	ขยายพันธุ์ข้าวให้ เกษตรกรทั่วไปได้ 3,000 ไร่
3	กองทุนแปรรูปผลผลิต ทางการเกษตร	11 หมู่บ้าน	19	160,000	
4	กองทุนฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลัง การพักชำระหนี้		30	145,000	

ข้อมูลด้านสังคม

1. ด้านการศึกษา มีสถานศึกษามี 3 ระดับ ดังนี้

1.1 การจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ได้แก่

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนตาล (ถ่ายโอนจาก สปข.) จำนวนนักเรียน 24 คน
ผู้ดูแลเด็ก 1 คน

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านมะค่า (ถ่ายโอนจาก สปข.) จำนวนนักเรียน 40 คน ผู้ดูแลเด็ก

2 คน

1.2 การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่

- โรงเรียนชุมชนมะค่า
- โรงเรียนเปลือกน้ำสามัคคี
- โรงเรียนโนนตาล
- โรงเรียนไคร่นุ่นราษฎร์บำรุง
- โรงเรียนบ้านไผ่น้ำเที่ยง
- โรงเรียนบ้านโจงใหญ่

1.3 การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่

โรงเรียนมะค่า

พิทยาคม

2. สาธารณสุข มีสถานอนามัยประจำหมู่บ้าน / ตำบล จำนวน 2 แห่ง คือ

2.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านมะค่า ที่ตั้งบ้านมะค่า หมู่ 2 ให้บริการราษฎร จำนวน 8
หมู่บ้าน

ได้แก่ บ้านมะค่า หมู่ 1 - 4, บ้านไผ่, บ้านน้ำเที่ยง, บ้านไคร่นุ่น หมู่ 10, 15

2.2 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ บ้านเปลือยน้ำ ที่ตั้งบ้านเปลือยน้ำ หมู่ที่ 13 ให้บริการราษฎร จำนวน 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโนนตาล, บ้านกุดเวียง, บ้านหนองหญ้าฆ่า, บ้านป่ายางห่าง, บ้านโนนทัน, บ้านโงงใหญ่, บ้านเปลือยน้ำ

3. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.1 สถานีตำรวจภูธรตำบลมะค่า จำนวน 1 แห่ง ที่ตั้งบ้านมะค่า หมู่ 1 รับผิดชอบ 2 ตำบล คือ ตำบลมะค่า และตำบลกุดไผ่จ่อ

3.2 สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลมะค่า ตั้งที่บ้านมะค่า หมู่ 3

การศึกษา

ประชากรส่วนใหญ่จะอ่านออกเขียนได้ ยกเว้นคนเฒ่าคนแก่ที่มีอายุมาก ๆ ประมาณ 80 ปีขึ้นไป ปัจจุบันตำบลมะค่า การจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโนนตาล (ถ่ายโอนจาก สปช.) จำนวนนักเรียน 38 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านมะค่า (ถ่ายโอนจาก สปช.) จำนวนนักเรียน 55 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนชุมชนมะค่า, โรงเรียนเปลือยน้ำสามัคคี, โรงเรียนโนนตาล, โรงเรียนยางห่างโนนทัน, โรงเรียนไคร่หนูนราษฎรบำรุง, โรงเรียนบ้านไผ่น้ำเที่ยง, โรงเรียนบ้านโงงใหญ่ และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนมะค่าพิทยาคม คนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ศึกษาต่อ มีประมาณร้อยละ 70 และประมาณร้อยละ 20 ที่ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

ขนบธรรมเนียมประเพณี, พิธีกรรม, อิทธิพลทางความคิด

ค่านิยมและความเชื่อถือของเกษตรกรตำบลสงเปลือย ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของตำบลมะค่า นอกจากนี้ยังมีความเคารพในผู้อาวุโส และความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์

ประเพณีดั้งเดิมที่สำคัญ คือ การทำบุญตามเทศกาลเดือนต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่า ฮีตสิบสอง ได้แก่

1. บุญเข้ากรรม	ช่วงเดือนธันวาคม (เดือนอ้าย)
2. บุญคูณลาน	ช่วงเดือนมกราคม (เดือนยี่)
3. บุญข้าวจี	ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ (เดือนสาม)
4. บุญพะเวด	ช่วงเดือนมีนาคม (เดือนสี่)
5. บุญสงน้ำ	ช่วงเดือนเมษายน (เดือนห้า)
6. บุญบั้งไฟ	ช่วงเดือนพฤษภาคม (เดือนหก)
7. บุญซำฮะ, เลี้ยงผีบ้าน, เลี้ยงผีตาแฮก	ช่วงเดือนมิถุนายน (เดือนเจ็ด)
8. บุญเข้าพรรษา	ช่วงเดือนกรกฎาคม (เดือนแปด)
9. บุญข้าวสาก	ช่วงเดือนสิงหาคม (เดือนเก้า)
10. บุญกฐิน	ช่วงเดือนกันยายน (เดือนสิบ)
11. บุญออกพรรษา	ช่วงเดือนตุลาคม (เดือนสิบเอ็ด)
12. บุญกฐิน	ช่วงเดือนพฤศจิกายน (เดือนสิบสอง)

ศาสนา

ตำบลมะค่า นักถือศาสนาพุทธ มีวัด 12 แห่ง คือ

1. วัดสว่างอารมณ์ บ้านมะค่า หมู่ 1
2. วัดเกษรเจริญผล บ้านมะค่า หมู่ 2
3. วัดเวฬุบ้านไผ่ บ้านไผ่ หมู่ 5
4. วัดท่าสิดาบัวขาว บ้านน้ำเที่ยง หมู่ 7
5. วัดสว่างคงคา บ้านป่ายางห่าง หมู่ 8
6. วัดตาลเรือง บ้านมะค่า หมู่ 9
7. วัดเสนาวารี บ้านไคร่นุ่น หมู่ 10
8. วัดเกาะแก้ว บ้านกุดเวียน หมู่ 6
9. วัดหนองหญ้าม้า บ้านหนองหญ้าม้า หมู่ 11
10. วัดเสริมสุขคงคา บ้านโง้งใหญ่ หมู่ 12
11. วัดศรีมงคล บ้านเปลือยน้ำ หมู่ 13
12. วัดอัมพวัน บ้านโนนทัน หมู่ที่ 14

สำนักสงฆ์ จำนวน 3 แห่ง คือ

1. วัดป่าศรีประจักษ์นาราม บ้านมะค่า หมู่ 3
2. วัดป่ากุดเวียน บ้านกุดเวียน หมู่ 6
3. วัดป่าน้ำเที่ยง หมู่ 7

ผู้นำด้านปกครอง

1. นายอนันต์ ศรีจันทร์ทะมุล	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 1
2. นายนิวัฒน์ หนูปัทยา	กำนันตำบลมะค่า	หมู่ที่ 2
3. นายวีระโชติ อ่อนบัวขาว	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 3
4. นายสมหวัง อุ่นใจ	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 4
5. นายทงกั นิงคะลี	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 5
6. นางอุบล ศรีเทศ	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 6
7. นายสังข์ทอง จักรทุม	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 7
8. นายสุภาพ ชมชื่น	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 8
9. นายสมบัติ วงศรี	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 9
10. นายสมพร หาวิเชียร	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 10
11. นายบรรลพ พรสิมา	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 11
12. นายเสวียง ทองจันทร์ฮาด	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 12
13. นายสุรศักดิ์ สอนบาล	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 13
14. นายสมพร สนั่นเอื้อ	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 14
15. นายคำปุ่น วงค์ย่างห่าง	ผู้ใหญ่บ้าน	หมู่ที่ 15

บทที่ 2

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลมะค่า

2.1 ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล

1) สถานการณ์การเกษตรในพื้นที่

เกษตรกรในตำบลมะค่าผลิตข้าวนาปีเป็นพืชหลักเนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่รับน้ำฝนมีน้ำหลากและท่วมขังในฤดูฝน คิดเป็นร้อยละ 97.00 พื้นที่ส่วนใหญ่จึงมีระบบการผลิตข้าวปีละ 1 ครั้ง คือปลูกข้าวนาปีในฤดูฝนโดยอาศัยน้ำฝน ส่วนพื้นที่ที่อยู่ในเขตสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบางส่วนจะปลูกข้าวนาปรังอีกครั้งช่วงเดือน พฤศจิกายน – เมษายน หากน้ำในแม่น้ำชีมีเพียงพอ ในส่วนของการปลูกพืชผักส่วนใหญ่จะในบริเวณพื้นที่ติดแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำสาธารณะหมู่บ้าน และบริเวณขอบบ่อในไร่นา ซึ่งมีการปลูกในเชิงการค้าในพื้นที่หมู่ที่ 5 บ้านมะกอก บริเวณรอบ ๆ กุดกว้าง และเกษตรกรมีการเลี้ยง โคเนื้อ โคนม กระบือ ไก่วง และไก่พื้นเมือง เพื่อจำหน่ายและสำหรับบริโภค

ในส่วนของ การเลี้ยงปลา เกษตรกรมีการเลี้ยงตลอดทั้งปีโดยการเลี้ยงแบบปล่อยตามบ่อน้ำในไร่นาเลี้ยงแบบธรรมชาติและให้อาหารเสริม เป็นลักษณะการเลี้ยงเพื่อบริโภคเป็นส่วนใหญ่ จะมีการจับขายบ้างช่วงหลังเกี่ยวข้าวนาปี ประมาณเดือนธันวาคม – เดือนเมษายน

2) เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

(1) Smart Farmer, YSF, ที่มีความรู้ความชำนาญ/เครือข่าย

เกษตรกรที่เป็นต้นแบบ smart farmer ในตำบลมะค่า มีจำนวน 1 ท่าน ซึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี คือ นายอดิศร เหล่าสะพาน ราษฎรเกษตรและประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอกันทรวิชัย เกษตรกรต้นแบบด้านการบริหารจัดการพื้นที่การเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเกษตรกรต้นแบบและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของอำเภอกันทรวิชัย

3) ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

(1) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลมะค่ามีพื้นที่ทางทิศใต้ติดแม่น้ำชีมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่เกิดจากการเปลี่ยนทิศทางทางไหลของแม่น้ำชีที่เรียกว่ากุด จำนวน 4 แห่ง พื้นที่ประมาณ 400 ไร่ มีแม่น้ำชีไหลผ่านจำนวน 3 หมู่บ้าน มีพื้นที่รับน้ำจากโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จำนวน 2,000 ไร่ สามารถทำนาปรังได้ มีพื้นที่รับน้ำฝน 48 ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี 1,142 มิลลิเมตร

4) สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

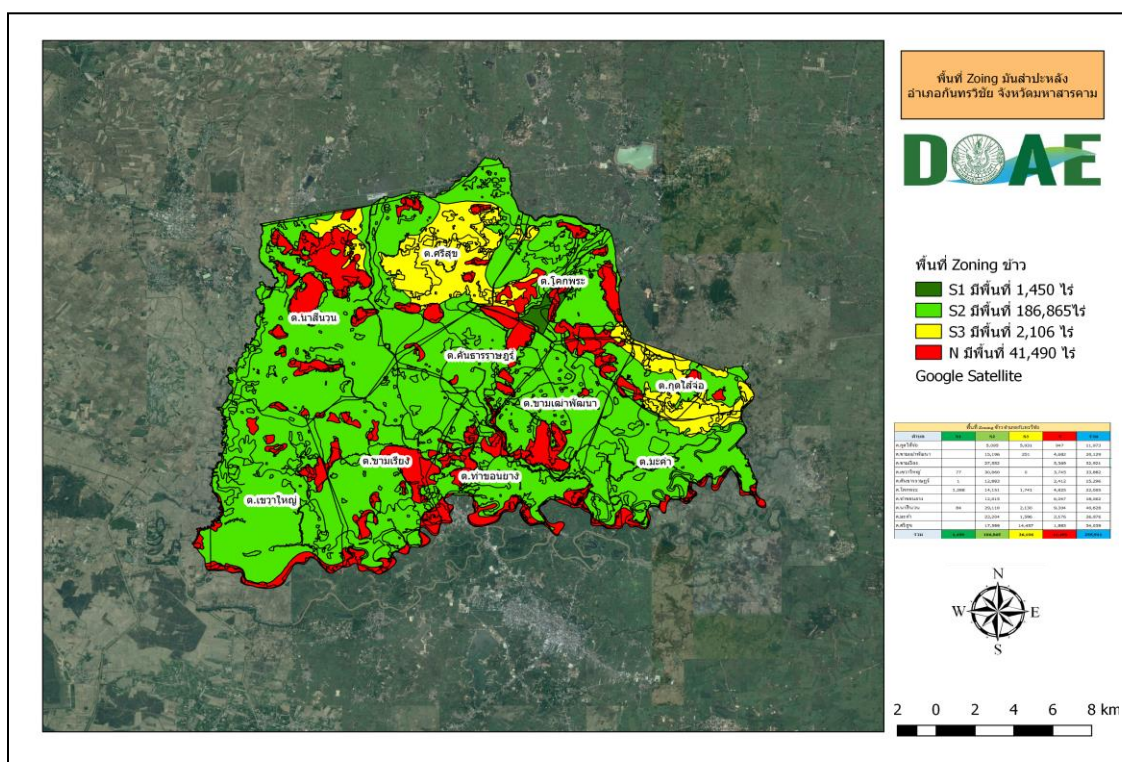
เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก อาชีพเสริม ประมง ทอผ้า ปลูกพืชผัก ดังนั้นสินค้าเกษตรหลักของตำบลมะค่า คือข้าว รองลงมาได้แก่ พืชผัก การเลี้ยงสัตว์ ประมง หัตถกรรมและแปรรูปสินค้าเกษตร

5) สินค้าเกษตรที่สำคัญ

(1) ข้าว

พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

ความเหมาะสมในการปลูกข้าว พบว่าตำบลละค่า ไม่มีพื้นที่ที่เหมาะสมมาก (S1) มีพื้นที่เหมาะสมปานกลาง จำนวน 12,027 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 86.64 และพื้นที่ไม่เหมาะสม(s3) จำนวน 3,877 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.36

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกันทรวิชัย ,2559)

จำนวนพื้นที่ปลูก/เก็บเกี่ยว

ในพื้นที่ตำบลละค่า มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร ทั้งสิ้น 1,648 ครัวเรือน มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน 22,348.5 ไร่ ในปี 2561 มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวผลผลิต จำนวน 22,348.5 ไร่

นอกจากนี้ยังมีผลการดำเนินงาน โครงการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ ปี ๒๕ 61/62 ตำบลละค่า พบว่ามีเกษตรกรขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว จำนวน 1,535 ราย พื้นที่ 22,348.5 ไร่

ปริมาณผลผลิตรวม/ผลผลิตเฉลี่ย

จากพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน 22,348.5 ในปี 2561 ในพื้นที่ตำบลละค่า มีผลผลิตที่เก็บเกี่ยว ได้ จำนวน 10,056,825 กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ย 400 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย 14 บาท/กิโลกรัม

เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จที่เป็นต้นแบบในพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบ ในตำบลละค่ามีจำนวน 1 ท่าน ซึ่งภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ จนตกผลึกนำมาแก้ไขปัญหาการเกษตรให้กับเกษตรกรได้ดี คือ นายอดิศร เหล่าสะพาน ปราชญ์เกษตรและประธาน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอกันทรวิชัย เกษตรกรต้นแบบด้านการบริหาร

จัดการพื้นที่การเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเกษตรกรต้นแบบและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของอำเภอ
กันทรวิชัย

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษาเก็บเกี่ยวผลผลิต

ลักษณะการผลิตทางการเกษตรทั่วไป มีการผลิตข้าวเป็นพืชหลักที่สำคัญของตำบล
รองลงมา คือ พืชผัก เลี้ยงสัตว์ ประมง และไม้ผล ตามลำดับ

การปลูกข้าว

- **วิธีปลูก** โดยวิธีการหว่านสำรวร้อยละ 90 และปักดำร้อยละ 10 มีการจ้างแรงงานและเครื่องจักรกล
- **พันธุ์ข้าว** หนียว กข.6 พันธุ์ข้าวเจ้า ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, กข.๑๕
  - **การใช้ปุ๋ย** ปุ๋ยที่ใช้ คือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕, สูตร ๑๖-๒๐-๐, สูตร ๑๖-๑๖-๘, สูตร ๑๖-๘-๘ มี การใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้งท้อง และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นเนื่องจากมีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี ส่วนปุ๋ยคอก จะมีการใส่เพียงเล็กน้อยส่วนใหญ่ใส่ช่วงก่อนทำการปลูกในฤดูถัดไป ประมาณ ๑-๒ เดือน
  - **การเก็บเกี่ยว** ส่วนใหญ่ใช้รถเกี่ยว ค่าจ้างประมาณ ๖๐๐-๘๐๐ บาท/ไร่ และมีการเกี่ยวมือบ้างเล็กน้อย ส่วนการนวดข้าวทั้งหมดมีการใช้รถนวดข้าว
  - **ต้นทุนการผลิตข้าว** นานปี จำนวน 2,435 บาท ต่อไร่ และต้นทุนการผลิตข้าวนาปรัง จำนวน 3,100 บาท

ตารางที่ 13 ต้นทุนการผลิตข้าว (บาท/ไร่)

รายการ	ข้าวนานปี	ข้าวนาปรัง			
ค่าเตรียมดิน	350	350			
ค่าเมล็ดพันธุ์	475	550			
ค่าปุ๋ยเคมี	290	1,250			
ค่าจ้างปลูก	450	-			
ค่าค่ากำจัดวัชพืช/สารเคมี	60	340			
ค่าเก็บเกี่ยว	700	600			
ค่านวด	60	60			
ค่าขนส่ง	50	50			
รวมต้นทุนการผลิต/ไร่	2,435	3,100			
ผลผลิตเฉลี่ย/ไร่ (กก.)	400	800			
ราคาขายผลผลิต(บาท)	14.0	7.50			
รวมรายได้ประมาณ/ไร่	5,600	6,000			
กำไรสุทธิ	3,165	2,900			

ที่มา : จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตำบลมะค่า, 2562

สถานการณ์ตลาด/วิธีการตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ 105 เฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้และข้าวเปลือกเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าว เปลือก เจ้ามะลิ 105 ราคา ต้นละ 15,500 บาท ราคาข้าว เปลือก ข้าวเหนียว กข.6 ราคา ต้นละ 12,000-14,000 บาท

๒.๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๑๔ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบล เป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร ๑.๑ ทรัพยากรดิน	- ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	- การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด - ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักอัตรา ๑-๒ ตันต่อไร่ ไถกลบตอซังพืชลงดิน ได้แก่ ฟางหรือตอซังข้าว ต้นข้าวโพด หรือเศษพืชตระกูลถั่ว ในช่วงการเตรียมดิน ไถกลบพืชปุ๋ยสด จากพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่ม หรือถั่วเขียว โดยใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา ๕-๗ กิโลกรัมต่อไร่ ปลุกก่อนทำนาเป็นระยะเวลา ๓๕-๕๐ วัน และเมื่อออกดอก ๕๐ % จึงไถกลบปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ กระจินยักษ์ หรือถั่วมะแฮะ บริเวณคันนา แล้วทำการตัดใบหรือกิ่งอ่อนสับกลบเป็นปุ๋ยพืชสด	ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน
๒. ด้านการผลิตและการตลาด (ตามรายชนิดที่สำคัญ) ๒.๑ ข้าว				

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบล เป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
<p>๒.๒ ไก่พื้นเมือง</p> <p>๒.๓ ไก่วง</p>	<p>๒.๑ ข้าว</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด - ราคาผลผลิตผันผวน - คุณภาพไม่สม่ำเสมอ - ภัยฝนทิ้งช่วง ขาดน้ำ <p>๒.๒ ไก่พื้นเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรคระบาด - ผลผลิตไม่เพียงพอ การตลาดไม่ต่อเนื่อง <p>๒.๓ ไก่วง</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรคระบาด - ผลผลิต และการตลาด เนื่องจากราคาสูง ตัวโต ลูกค้าไม่มีกำลังซื้อ 	<p>๒.๑ ข้าว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการศัตรูพืช - ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าด้วยวิธีการต่าง ๆ - พัฒนาการผลิตให้ได้คุณภาพสากล - สร้างตลาดแบบขายตรงต่อผู้บริโภค - ลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต - บ่อน้ำในไร่นา <p>๒.๒ ไก่พื้นเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการดูแลและการจัดการ - รวมกลุ่มการผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่ หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างจริงจัง <p>๒.๓ ไก่วง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการดูแลและการจัดการ - รวมกลุ่มการผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่ หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างจริงจัง แปรรูป แบ่งส่วนขายให้ราคาต่ำลง ทำตลาดเฉพาะ 	<p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>ผู้เลี้ยงไก่วงในตำบล</p>	<p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>ผู้เลี้ยงไก่วงใน ตำบลทุกคน</p>
<p>๓. ด้านเกษตรกรและองค์กร เกษตรกร</p> <p>๓.๑ เกษตรกร</p> <p>๓.๒ วิสาหกิจชุมชน</p>	<p>๓.๑ เกษตรกร</p> <ul style="list-style-type: none"> - รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ <p>๓.๒ วิสาหกิจชุมชน</p>	<p>๓.๑ เกษตรกร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลดค่าใช้จ่าย/ทำบัญชีครัวเรือน - ประกอบอาชีพเสริม - น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ <p>๓.๒ วิสาหกิจชุมชน</p>	<p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>ทุกกลุ่ม</p>	<p>ทุกหมู่บ้าน</p> <p>ทุกกลุ่ม</p>

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชน ที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
	- การดำเนินงานกลุ่มไม่เข้มแข็ง/ไม่เป็นระบบ	- พัฒนาศักยภาพกลุ่ม		
<p>๔. ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์</p> <p>๔.๑ การแปรรูปข้าว</p>	<p>๔.๑ การแปรรูปข้าว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการแปรรูป - ไม่มีความต่อเนื่องของการผลิตสินค้า <p>เนื่องจากเกษตรกรรอขายข้าวสารแบบโรงสีไม่ได้เพราะต้องนำเงินไปใช้หนี้</p>	<p>๔.๑ การแปรรูปข้าว</p> <ul style="list-style-type: none"> - แปลงใหญ่ 	ทุกหมู่บ้าน	ทุกหมู่บ้าน

๒.๑ การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรตำบลมะค่า ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธ SWOT Analysis เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ ๑๕ การวิเคราะห์ TOWS Matrix สภาพแวดล้อมตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

<p style="text-align: center;">ปัจจัยภายใน</p> <p style="text-align: center;">ปัจจัยภายนอก</p>	<p>จุดแข็ง (Strengths : S)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พื้นที่เหมาะสมปลูกข้าว ๒. มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ๓. มีแหล่งน้ำธรรมชาติ (กุด) ๔ แห่ง ปลูกผักได้ตลอดปี ๔. เกษตรมีรักการปลูกข้าว ๕. เกษตรกรมีใจรักการเลี้ยงสัตว์และประมง 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses : W)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ผลิตพืชเชิงเดี่ยว ๒. ขาดความต่อเนื่องในการผลิตสินค้าแปรรูป ๓. เกษตรกรขาดความรู้ด้านการแปรรูป ๔. รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ
<p>โอกาส (Opportunities : O)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. นโยบายนาแปลงใหญ่ ๒. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี 	<p>SO กลยุทธ์เชิงรุก</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมพัฒนาแปลงใหญ่ข้าวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๒. ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน 	<p>WO กลยุทธ์เชิงแก้ไข</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในหลักการดำรงชีวิตตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้อย่างแท้จริง
<p>ภาวะคุกคาม (Threats : T)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ราคาผลผลิตแปรปรวน ๒. น้ำหลาก /ท่วม ๓. ฝนทิ้งช่วง ๔. ภัยศัตรูพืชและโรคระบาด ๕. ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง ๖. เศรษฐกิจโลกทรุดตัว 	<p>ST กลยุทธ์ป้องกัน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 	<p>WT กลยุทธ์เชิงรับ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (W๑+T๒)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก
  - ๑.๑ ส่งเสริมและพัฒนาแปลงใหญ่ข้าวตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  - ๑.๒ ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรตามแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืน
๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

- ๒.๑ ส่งเสริมเกษตรกรให้เข้าใจหลักการดำรงชีวิตและการเกษตรตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้อย่างแท้จริง
- ๓. กลยุทธ์ป้องกัน
  - ๓.๑ พัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔. กลยุทธ์เชิงรับ
  - ๔.๑ พัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลมะค่า

๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาการผลิตข้าวอย่างครบวงจรอย่างมั่นคงและยั่งยืน

กลยุทธ์ : ส่งเสริมและพัฒนาแปลงใหญ่ข้าวตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการพัฒนาการผลิตและผลผลิตข้าวครบวงจร

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้มาตรฐาน

๓.๑.๒ พืชผัก

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาการผลิตพืชผักปลอดภัยและได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ : ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตพืชผักตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย

๓.๑.๓ ไม้ผล

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาการผลิตไม้ผลให้เกิดรายได้ลดความเสี่ยงของชาวนา

กลยุทธ์ : ผสมผสานผลไม้ในไร่นา

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรกรรมยั่งยืน

๓.๑.๔ ไม้ยืนต้น

เป้าหมาย : เพื่อให้เกษตรกรมีอาหารและรายได้จากการปลูกต้นไม้

กลยุทธ์ : ไม้ ๓ อย่างประโยชน์ ๔ อย่าง

โครงการที่ ๑ โครงการปลูกป่าสวนอาหาร

๓.๑.๓ ปศุสัตว์

เป้าหมาย : เพื่อนำสัตว์เลี้ยงหลังบ้านสู่สินค้าแปรรูป

กลยุทธ์ : ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตพืชผักตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่อ่าง

๓.๑.๔ ประมง

เป้าหมาย : เพื่อให้เกษตรกรมีอาหารรายได้เสริมจากการเลี้ยงปลาในบ่อและในนาข้าว

กลยุทธ์ : ส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงปลาให้เป็นสินค้าสร้างรายได้

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมเพาะขยายพันธุ์ปลาในชุมชน

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะการเลี้ยงปลา

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

เป้าหมาย : เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้มแข็ง

กลยุทธ์ : พัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

โครงการที่ ๑ โครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

๓.๒.๒ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

เป้าหมาย : เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

กลยุทธ์ : ส่งเสริมการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว

โครงการที่ ๑ โครงการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้

๓.๒.๓ กลุ่มยุวเกษตรกร

เป้าหมาย : เพื่อให้เยาวชนมีความรู้และความรักในการเกษตร

กลยุทธ์ : ส่งเสริมการเกษตรในโรงเรียน

โครงการที่ ๑ สวนครัวในรั้วโรงเรียน

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๓.๑ ดินและสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย : เพื่อปรับปรุงบำรุงดินและลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

กลยุทธ์ : ส่งเสริมการเกษตรกรรมยั่งยืน

โครงการที่ ๑ โครงการรวมพลังสร้างมูลค่าจากขังข้าว

๓.๔ การแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์

๓.๔.๑ การแปรรูปผลผลิต

เป้าหมาย : เพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตทางการเกษตรและเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้า

กลยุทธ์ : แปรรูปผลผลิตเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าและช่องทางจำหน่ายสินค้าเกษตร

โครงการที่ ๑ แปรรูปผลผลิตจากข้าวและการสร้างช่องทางการจำหน่าย

โครงการที่ ๒ แปรรูปไก่บ้านเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย

โครงการที่ ๒ แปรรูปปลาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

ตารางที่ ๑๖ แสดงงบประมาณโครงการและแหล่งที่มา

ที่	กิจกรรม/โครงการ	งบประมาณ (บาท)	ปีเพื่อดำเนินการ				แหล่งงบประมาณ	หมายเหตุ
			๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕		
๑	โครงการส่งเสริมการพัฒนากาการผลิตและผลผลิตข้าว ครบวงจร	๑๐๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	-	-	จังหวัดมหาสารคาม, กรมส่งเสริม การเกษตร, กรมการข้าว	
๒	โครงการส่งเสริมการพัฒนากาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ ได้มาตรฐาน	๑๐๐,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	กรมการข้าว, กรมส่งเสริมการเกษตร	
๓	โครงการส่งเสริมการผลิตพืชผักปลอดภัย	๔๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	กรมส่งเสริมการเกษตร	
๔	โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรกรรม ยั่งยืน	๑๐๐,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	กระทรวงเกษตรฯ	
๕	โครงการปลูกป่าสวนอาหาร	๕๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	อบต.ฯ และกรมส่งเสริมการเกษตร	
๖	โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	๒๕๘,๔๐๐	๒๕๘,๔๐๐	-	-		กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมปศุสัตว์	
๗	โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่วง	๑๐๐,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	กรมปศุสัตว์	

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมะค่า

ตารางที่ ๑๖ แสดงงบประมาณโครงการและแหล่งที่มา

ที่	กิจกรรม/โครงการ	งบประมาณ (บาท)	ปีดำเนินการ				แหล่งงบประมาณ	หมายเหตุ
			๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖		
๘	โครงการส่งเสริมเพาะขยายพันธุ์ปลาในชุมชน	๑๐๐,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	กรมประมง, กรมส่งเสริมการเกษตร	
๙	โครงการส่งเสริมและสร้างทักษะการเลี้ยงปลา	๑๐๐,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐	กรมส่งเสริมการเกษตร,กรมประมง	
๑๐	โครงการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน	๒๐,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	กรมส่งเสริมการเกษตร	
๑๑	โครงการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้	๒๐,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	๕,๐๐๐	กรมส่งเสริมการเกษตร,อบต.๑	
๑๒	สวนครัวในรั้วโรงเรียน	๑๐,๐๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	กรมส่งเสริมการเกษตร,อบต.๑	
๑๓	โครงการรวมพลังสร้างมูลค่าจากซังข้าว	๔๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	อบต.๑ กรมส่งเสริมการเกษตร,กรม กรมพัฒนาที่ดิน	
๑๔	โครงการแปรรูปผลผลิตจากข้าวและการสร้างช่องทาง ทางการจำหน่าย	๘๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	กรมการข้าว, กลุ่มจังหวัดฯ ,กรม ส่งเสริมการเกษตร	
๑๕	แปรรูปกลับบ้านเพื่อเพิ่มช่องทางทางการจำหน่าย	๓๐๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐	-	-	กรมส่งเสริมการเกษตร	
๑๖	แปรรูปปลาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม	๓๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	-	กรมส่งเสริมการเกษตร,กรมประมง	

ผู้รับผิดชอบโครงการ : ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมะค่า

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง.๒๕๕๕. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอแก้งกาฬวิชัย จังหวัดมหาสารคาม.จำนวนประชากรในตำบลมะค่า.
กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน.๒๕๕๔. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแก้งกาฬวิชัย จังหวัดมหาสารคาม.ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๔.
กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)
- กรมอุตุนิยมวิทยา.๒๕๖๒ **รายงานสภาพอากาศ** แหล่งที่มา : <https://www.tmd.go.th/province.php?id=๒๘>
- กรมพัฒนาที่ดิน. **ข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)
- กรมพัฒนาที่ดิน. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)
- กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)
- กรมชลประทาน. **ข้อมูลโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำปาว** แหล่งที่มา : <http://ssmap.doe.go.th/ssmap/>
- กรมส่งเสริมการเกษตร.๒๕๕๔.ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลลำชี สำนักงานเกษตรอำเภอ
แก้งกาฬวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. **แผนพัฒนาการเกษตรประจำตำบลมะค่า (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗)**. กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๑. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**
แหล่งที่มา : <https://production.doe.go.th/>
- อบต.กุด้ไต้จ้อ อำเภอแก้งกาฬวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. **แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕)**.

ภาคผนวก

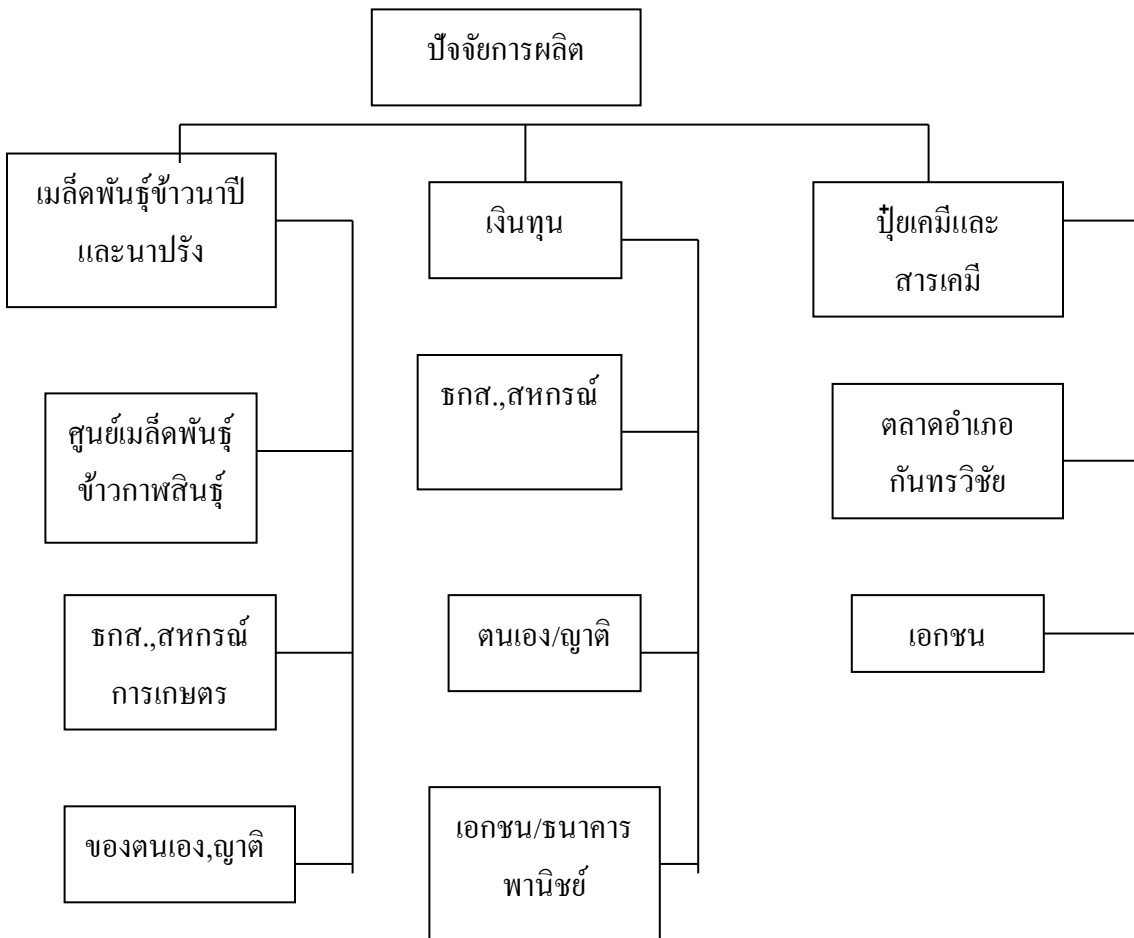

ภาคผนวกที่ 1

ข้อมูลการตลาด

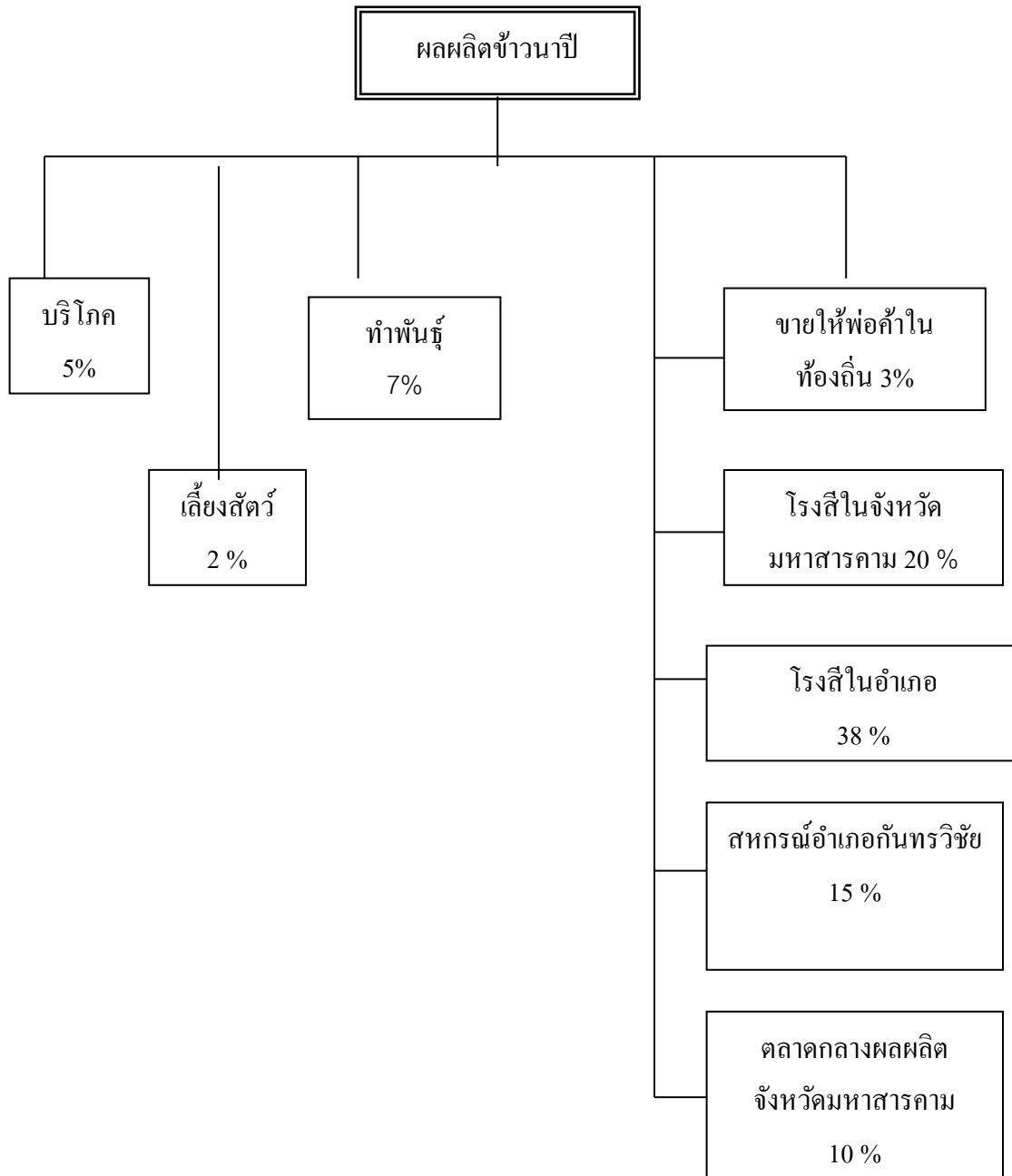
เกษตรกรตำบลมะค่า มีแหล่งปัจจัยการผลิต และแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ คือ ภายในจังหวัดมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ ๙๐ และที่จังหวัดกาฬสินธุ์ คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ดังวิธีการตลาด ดังนี้

แผนผัง แสดงแหล่งปัจจัยการผลิต

ที่มา :จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตำบลมะค่า, ๒๕๖๒

วิธีการตลาดข้าวนาปี

ที่มา : จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตำบลมะค่า, ๒๕๖๒